

УДК 351.74:65.011.8(477)

І.В. ЗОЗУЛЯ, канд. техн. наук, ст. наук. співр., Харківський національний університет внутрішніх справ

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ЙОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО АПАРАТУ, ТЕРИТОРІАЛЬНИХ У ОБЛАСТЯХ І ТРАНСПОРТНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ТА МІСЬКРАЙЛІНОРГАНІВ

Ключові слова: реформування, Міністерство внутрішніх справ України, реструктуризація, центральний апарат, територіальні підрозділи, міськрайлінооргани, організаційно-правові аспекти

Зміни, що відбулись у державі за останні роки, дещо вплинули на перебіг реформування як центрального апарату, так і територіальних у областях і транспортних підрозділів та міськрайлінорганів Міністерства внутрішніх справ України. Це, поперед усього, стосується організаційно-структурної складової підрозділів ОВС, дослідження змін в якій в останні часи не проводилось. І це при тому, що, як відомо, організаційна структура підрозділу ОВС нерозривно пов'язана з його функціями, рівно як і функції підрозділу нерозривно пов'язані з його структурою. Тим більш, вважається, що сутність підрозділу ОВС визначається його «змістом» і «формою», тобто, функціями та структурою. Саме тому більшість існуючих проблем в сьогоднішній системі МВС України й пов'язують переважно з організаційною та функціональною недосконалістю побудови органів внутрішніх справ та їх діяльності.

Квінтесенцією реформування системи МВС України можна вважати тезу

Ю.Ф. Кравченка, що «*трансформація структури органів внутрішніх справ повинна проходити через реалізацію ряду організаційно-правових заходів*¹, які мають привести до створення структури, яка відповідає сучасним умовам. У першу чергу це стосується удосконалення управління та організаційно-штатних структур» [1, с.65]. Про «обрання такої структури, яка найкраще відповідає «оновленим» цілям і завданням ОВС» у 2003 році згадував О.Г. Комісаров, який, на жаль, так і не спромігся розкрити «організаційно-структурні основи забезпечення реалізації концептуальних засад розвитку системи ОВС України» [2, с.142–165].

Раніше нами вже досліджувалась структурна раціональність і організаційна функціональність центрального апарату МВС України в нормотворчій діяльності Міністерства як першооснова реформування системи МВС України [3]. Разом із тим, деяка нова інформація ще не знаходила відображення в попередніх публікаціях автора та інших науковців, серед яких треба, наприклад, відмітити О.М. Бандурку, Ю.Ф. Кравченка, М.Ю. Фролова. Тому *метою роботи є аналіз організаційно-правових аспектів реформування системи МВС України – реструктуризації центрального апарату, територіальних у областях і транспортних підрозділів та міськрайлінорганів. Її новизна полягає в оцінці позитиву реструктуризації системи МВС України в рамках її реформування.*

З цього приводу окремо розглянемо деякі питання організаційно-правових змін, що вплинули на структурну побудову центрального апарату, територіальних підрозділів у областях і міськрайлінорганів МВС України. При цьому, базовим можна вважати одне з положень Концепції розвитку системи Міністерства внутрішніх справ за Постановою Кабінету Міністрів України від 24.04.1996 р. № 456, за яким йшлося, що «*структура органів внутрішніх справ і організація управ-*

¹ Тут і далі виділення курсивом наші.

ління нею *надто громізка*: численні підрозділи і ланки управління дублюють одна одну, через що мають місце неузгодженість та паралелізм у виконанні функцій...». Потім можна сподіватись отримати відповідь на запитання: чи була у повній мірі «приведена організаційно-штатна структура системи МВС України у відповідність новим соціальним пріоритетам», а також оцінити позитив реструктуризації системи в рамках її реформування.

Поперед усього наведемо деяку загальну інформацію щодо сучасного МВС України, оскільки це дозволить уявити сутність проведених змін щодо реструктуризації його системи.

1. Призначення, структура та чисельність Міністерства внутрішніх справ України.

Згідно з Положенням про Міністерство внутрішніх справ України, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.2006 р. № 1383 [4], Міністерство внутрішніх справ України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України; головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань формування і реалізації державної політики у сфері захисту прав і свобод людини та громадянина, охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, захисту об'єктів права власності, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, безпеки дорожнього руху, протидії незаконній міграції (ст.1).

Сьогодні загальна *структура і чисельність Міністерства внутрішніх справ України* визначена відповідним однойменним Законом України [5]. Встановлено, що *Міністерство внутрішніх справ України є центральним органом управління в системі органів внутрішніх справ України*; в структурі Міністерства як урядові органи державного управління за окремими напрямками службової діяльності, визначеними Кабінетом Міністрів України, *функціонують* (ст.1):

- державні департаменти;
- головні управління, управління МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, управління, відділи Міністерства внутрішніх справ України на транспорті;
- міські, районні управління та відділи, лінійні управління, відділи, відділення, пункти;
- підрозділи судової міліції;
- підрозділи місцевої міліції;
- з'єднання, військові частини, підрозділи, установи внутрішніх військ;
- навчальні заклади, науково-дослідні установи, підприємства та установи забезпечення.

Звідси, як за [6], сукупність органів різного рівня і окремих територій, на транспорті, самостійних підрозділів і служб, навчальних закладів, інших установ, організацій, підпорядкованих МВС, та їх особовий склад утворюють єдину систему органів внутрішніх справ України.

Департамент – це підрозділ Міністерства, що здійснює керівництво органами внутрішніх справ у межах функціональної компетенції, зокрема, Головними управліннями, управліннями МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, управління, відділи Міністерства внутрішніх справ України на транспорті; *Головне управління (управління) МВС України* – територіальний (функціональний) підрозділ МВС України, що здійснює управління органами внутрішніх справ в межах компетенції, що обмежена територіально або функціонально. *Орган внутрішніх справ* – основний орган управління в системі внутрішніх справ України, що підпорядковується управлінням внутрішніх справ; *ОВС підрозділяються на територіальні* (ОВС міські, районні управління та відділи, лінійні управління, відділи, відділення, пункти), здійснюють керівництво діяльністю із забезпечення правопорядку в межах компетенції органів внутрішніх справ на адміністративній території, *та функціональні*.

Виходячи з цього, доцільно розглядати сучасну систему МВС України як *трирівневу*

ієрархічну структуру: центральний апарат Міністерства внутрішніх справ – здійснює управління діяльністю системи МВС України; головні управління, управління МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, управління, відділи Міністерства внутрішніх справ України на транспорті – виконують поставлені завдання на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці або на транспорті з урахуванням соціально-економічних, географічних і кримінологічних особливостей обслуговуваних регіонів; міськрайлінооргани внутрішніх справ – забезпечують безпосередню охорону громадського порядку, боротьбу зі злочинністю, забезпечення громадської безпеки.

В цілому, сфера діяльності ОВС України включає адміністративну, оперативно-розшукову, кримінально-процесуальну, профілактичну, охоронну та інші види діяльності, які входять до їх компетенції.

Загальна чисельність МВС України (ст.2 [5]) затверджена у кількості 324400 осіб (за винятком чисельності внутрішніх військ), включаючи 240200 осіб рядового і начальницького складу. За рахунок Державного бюджету України утримуються 190500 працівників органів внутрішніх справ. При цьому, загальна чисельність внутрішніх військ (ст.3) у кількості 44000 осіб, у тому числі 42300 військовослужбовців, має становити, відповідно: на 30.12.2002 року – 43800 осіб (у тому числі 42100 військовослужбовців); 30.12.2003 року – 40300 осіб (38700 військовослужбовців); 30.12.2004 року – 36800 осіб (35200 військовослужбовців); 30.12.2005 року – 33300 осіб (32700 військовослужбовців).

Згідно Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.2006 р. № 1383 [4], Міністр утворює, реорганізовує та ліквідує військові частини внутрішніх військ, територіальні і на транспорті органи МВС в межах їх загальної чисельності, затвердженої законом (пп.4 п.10) та вносить Кабінетові Міністрів Украї-

ни пропозиції щодо утворення, реорганізації та ліквідації у складі МВС урядових органів державного управління (пп.15 п.10), тобто, на власний розсуд може змінювати структуру системи МВС України. Зокрема, тільки з початку 2005 року структура МВС України (принаймні Центрального апарату, з широким повідомленням громадскості) змінювалась 11 разів: 01.05.2005 р., 01.05.2006 р., 09.01.2007 р., грудень 2007 р., 20.01.2008 р., 05.09.2008 р., 01.07.2009 р., 01.12.2009 р., 01.01.2010 р., 20.04.2010 р. та 01.07.2010 р.

Таким чином, станом на липень 2010 року чинною є наступна структура Міністерства внутрішніх справ України, представлена на відомчому сайті [7]:

1. Керівництво.
2. Апарат Міністра.
 - 2.1. Відділ моніторингу дотримання прав людини в діяльності ОВС.
3. Радники МВС.
4. Головне управління по боротьбі з організованою злочинністю (ГУБОЗ).
 - 4.1. Служба внутрішньої безпеки ГУБОЗ (на правах управління) (СВБ).
5. Кримінальна міліція .
 - 5.1. Департамент карного розшуку (ДКР).
 - 5.2. Департамент Державної служби боротьби з економічною злочинністю (ДДСБЕЗ).
 - 5.3. Департамент фінансової та економічної безпеки (ДФЕБ).
 - 5.4. Департамент боротьби з незаконним обігом наркотиків (ДБНОН).
 - 5.5. Департамент боротьби з кіберзлочинністю і торгівлею людьми (ДБКТЛ).
 - 5.6. Департамент кримінальної міліції у справах дітей (ДКМСД).
 - 5.7. Департамент оперативної служби (ДОС).
 - 5.8. Департамент оперативно-технічних заходів (ДОТЗ).
 - 5.9. Кінологічна служба (на правах управління) (КС).
6. Робочий апарат Укрбюро Інтерполу (на правах департаменту) (РА УБ Інтерполу).
7. Міліція громадської безпеки
 - 7.1. Департамент громадської безпеки (ДГБ).
 - 7.2. Департамент Державної автомобіль-

ної інспекції (ДДАІ).

7.3. Управління ветеринарної міліції з проведення карантинних ветеринарних заходів (УВМПКВЗ).

8. Департамент Державної служби охорони (функціонує при Міністерстві) (ДДСО).

9. Головне управління внутрішніх військ (ГУВВ).

10. Головне слідче управління (ГСУ).

11. Управління дізнання (УД).

12. Управління транспортної міліції (УТМ).

13. Головний штаб (на правах департаменту) (ГШ).

14. Департамент кадрового забезпечення (ДКЗ).

15. Департамент зв'язків із громадськістю (ДЗГ).

16. Департамент документального забезпечення та режиму (ДДЗР).

17. Департамент інформаційних технологій (ДІТ).

18. Департамент фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку (ДФЗБО).

19. Департамент ресурсного забезпечення (ДРЗ).

20. Департамент медичного забезпечення та реабілітації (ДМЗР).

21. Департамент зв'язку (ДЗ).

22. Департамент контрольно-ревізійної роботи (ДКРР).

23. Управління юридичного забезпечення (УЮЗ).

24. Управління міжнародної діяльності (УМД).

25. Управління взаємодії з Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, іншими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування (УВВРУКМУ).

26. Господарське управління (ГУ).

27. Управління капітального будівництва та інвестицій (УКБІ).

28. Відділ державного нагляду за охороною праці (ВДНОП).;

29. Служба пожежної безпеки (на правах відділу) (СПБ).

30. Відділ спеціального зв'язку (ВСЗ).

31. Державний департамент у справах

громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб (урядовий орган державного управління) (ДДГРФО).

Підпорядковані МВС:

– Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр (ДНДЕКЦ);

– Державний науково-дослідний інститут (ДНДІ);

– Вищі навчальні заклади МВС України.

І виходячи з того, що, як ми зазначали, «значення цього апарату для налагодження стійкої діяльності організації за функціональним призначенням надзвичайно велике», можна уточнити наш власний висновок [8, с.334, 335]: не тільки «структурна раціональність центрального апарату МВС України є умовою його результативної діяльності», але й результативна діяльність центрального апарату МВС України впливає на його структурну раціональність.

2. Центральний апарат МВС України.

Фактично вперше офіційна гранична штатна чисельність органів внутрішніх справ України, що утримуються за рахунок республіканського бюджету «в кількості 187486 одиниць, у тому числі міліції 91500, центрального апарату Міністерства внутрішніх справ України – 1400 одиниць, а також міліції, що фінансується іншими міністерствами і відомствами України за договорами про охорону об'єктів у кількості 15174 одиниць», була затверджена Постановою Кабінету Міністрів України «Питання Міністерства внутрішніх справ України» від 15.02.1992 р. № 75.

Для порівняння щодо динаміки, то саме за останні роки *гранична чисельність працівників центрального апарату Міністерства внутрішніх справ у кількості 3800 осіб* була визначена Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження граничної чисельності працівників центрального апарату Міністерства внутрішніх справ» від 07.03.2007 р. № 418, а потім у 3900 осіб – Постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 7 березня 2007 р. № 418» від 03.09.2008 р. № 783. Хоча

Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання організації діяльності Державної міграційної служби» від 29.07.2009 р. № 807 й пропонувалося «цифри «3900» замінити цифрами «3825».

При цьому, навіть при тодішньому, порівняно малому за чисельністю центральному апараті МВС України, певні спроби його скорочення відбулись ще у 1997 році: як зазначав Ю.Ф. Кравченко, «Постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 1997 р. № 834 (зокрема, з грифом «Не для друку» – І.З.) затверджена гранична чисельність центрального апарату міністерства зі скороченням її 20 відсотків (що становить 486 одиниць – І.З.), і 13 серпня 1997 р. Першим віцепрем'єр-міністром України затверджена нова структура міністерства, де передбачено об'єднання ряду галузевих служб, зменшення кількості керівного складу. Скорочено п'ять самостійних управлінь та чотири самостійних відділи, 16 вхідних відділів та 20 відділень» [1, с.66]. А вже наказом МВС України від 21.08.1997 р. № 567 була оголошена нова структура МВС України.

Звідси, відправною точкою процесу трансформації Центрального апарату МВС України можна вважати його структуру, надану О.М. Бандуркою у 1996 році, який зазначав [9, с.98–100], що «у складі Міністерства внутрішніх справ діють²:

І. *Штаб* (на правах головного управління).

ІІ. *Кримінальна міліція*, до якої входять: Головне управління карного розшуку; Головне управління Державної служби боротьби з економічною злочинністю; Управління по боротьбі з кримінальним приховуванням прибутків від оподаткування; Управління по боротьбі з незаконним обігом наркотиків; Експертно-криміналістичне управління; Управління внутрішніх справ на транспорті; Управління дорожньої міліції; Управління кримінального пошуку, яке діє при МВС, не входячи в його апарат.

ІІІ. *Міліція громадської безпеки*, яка включає в себе: Головне управління адміністративної служби міліції; Управління Державтоінспекції; Управління Державної служби охорони, яке також діє при МВС.

ІV. *Міліція по боротьбі з організованою злочинністю*, для ефективної роботи якої було створено: Головне управління по боротьбі з організованою злочинністю; Відділ по організації роботи органів внутрішніх справ на закритих об'єктах.

В структурі апарату Міністерства внутрішніх справ також функціонують як *самостійні служби*: Українське Національне бюро «Інтерполу» (на правах головного управління); Головне слідче управління; Відділ організації роботи дізнання в органах внутрішніх справ; Головне управління кадрів; Відділ міжнародних зв'язків; Управління Державної пожежної охорони; Головне управління по виконанню покарань; Головне управління військ внутрішньої і конвойної охорони; Відділ військово-мобілізаційної роботи і цивільної оборони; Фінансово-економічне управління; Головне управління військового та матеріально-технічного забезпечення; Господарче управління; Управління капітального будівництва; Управління справами та ряд інших управлінь з допоміжними і обслуговуючими функціями.

В структуру апарату Міністерства внутрішніх справ не входять, але діють при ньому і йому безпосередньо підпорядковані, крім *Управління Державної служби, охорони і Управління кримінального пошуку*, про які *згадувалось раніше, також*: Головне інформаційне бюро; Оперативно-технічне управління; Редакційно-видавничий відділ; Центральний вузол оперативного зв'язку; Центр технічного захисту інформації; ряд інших підрозділів, які займаються інформаційним, побутовим і технічним забезпеченням центрального апарату Міністерства».

При цьому, вже в 1998 році зі структури блоку кримінальної міліції зникли Управління по боротьбі з кримінальним приховуванням прибутків від оподаткування та Управ-

² Наводимо у повному обсязі.

ління дорожньої міліції, а Експертно-криміналістичне управління стало Державним науково-дослідним експертно-криміналістичним центром, Головне управління військ внутрішньої і конвойної охорони – Головним управлінням внутрішніх військ, Головне інформаційне бюро – Управлінням оперативної інформації [10, с.68].

Здебільшого ці та наступні зміни в структурі Центрального апарату МВС України стали пояснювати пристосуванням «структурної побудови органів внутрішніх справ, форм і методів їх діяльності до нових завдань, що диктуються обстановкою. Найважливіші з них – запобігання насильницьким злочинам, боротьба з організованою злочинністю, бандитизмом. І особливо – активне сприяння економічним реформам, протидія злочинним елементам...» [11, с.137].

До того ж, і Ю.Ф. Кравченко зазначав, що «на рівні Міністерства внутрішніх справ деякий час домінувала тенденція, відповідно до якій, у кожному напрямку правопорушень створювався відповідний орган по боротьбі з ними, що призвело до розбухання апарату та ускладнення системи» [1, с.48]. Але, враховуючи, що основними структурними блоками МВС України, згідно з його основним призначенням, завжди були блоки кримінальної міліції та громадської безпеки, навряд чи до цього має пряме відношення перейменування в Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр Експертно-криміналістичного управління, або в Управління оперативної інформації Головного інформаційного бюро... Крім того, визнається, що відволікання ОВС на виконання невластивих їм функцій, «безпосередньо не пов'язаних з охороною громадського порядку та боротьбою зі злочинністю... значно ускладнило процес реформування» [1, с.49].

При цьому останню тезу можна вважати цілком слушною й сьогодні, бо постійні пропозиції останніх років щодо ускладнення системи органів внутрішніх справ України та надання їм нових функцій, також значно розпорошують зусилля МВС України щодо

«охорони громадського порядку та боротьби зі злочинністю» і так само «ускладняють процес реформування».

Нагадаємо, що за період часу, що минув, більш докладний аналіз перебігу реструктуризації Центрального апарату МВС України наведений нами в роботі [3].

Наразі не можна уникнути аналізу й останніх змін у структурі Центрального апарату МВС України. Слід зазначити, що до 01.07.2010 р. колишній Департамент боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми (ДБЗПТЛ) займав належне місце в структурі МВС України. Департамент було створено у серпні 2005 року, через відповідні управління та відділи в ГУМВС, УМВС України в областях він забезпечував проведення оперативно-розшукової діяльності щодо виявлення міжрегіональних (транснаціональних) злочинних груп, які діють у сферах торгівлі людьми, незаконної міграції та суспільної моралі. Сьогодні очевидним є те, що просте перейменування колишнього ДБЗПТЛ у нинішній Департамент боротьби з кіберзлочинністю і торгівлею людьми (ДБЗПТЛ) є, по-перше, поки ще тільки зміною вивіски, але не зміною призначення та завдань, які все ще на сайті Міністерства залишаються тими ж самими старими. А, по-друге, наврядчи можна вважати влучним таке несумісне поєднання в межах одного Департаменту явно не споріднених завдань боротьби з кіберзлочинністю та боротьби з торгівлею людьми. Скоріше функції боротьби з кіберзлочинністю повинні за логікою бути передані Департаменту інформаційних технологій (ДІТ), як найбільш технічно оснащену, та в якому працюють працівники потрібного профілю, освіти та кваліфікації. Треба взагалі перестати сприймати Департамент інформаційних технологій тільки як ланку, що обслуговує потреби інших підрозділів.

Також дещо незвичним можна вважати створення в складі Державної служби боротьби з економічною злочинністю, наряду з діючим Департаментом державної служби

боротьби з економічною злочинністю МВС, *нового Департаменту фінансової та економічної безпеки* за Постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Державну службу боротьби з економічною злочинністю» від 07.04.2010 р. № 291 [12]. По-перше, через порушення негласного системного правила, коли назва департаменту, що очолює (і, безумовно, організує роботу) певної Служби, повинна включати елементи назви цієї Служби (бути ідентичною) – тобто, утворення Департаменту фінансової та економічної безпеки МВС «вибивається» за межі загальноприйнятого. По-друге, через теперішню невідомість функцій та завдань новоствореного Департаменту – сьогодні поки вбачається тільки їх внутрішнє дублювання; по-третє, навіть при наявності особливих, досі ніким не реалізованих функцій, ніхто не перешкодив можливості їх внутрішнього перерозподілу в межах «старого» Департаменту, і ми на цьому наполягаємо. Тим більше, що йдеться про те, що «працівники ДФЕБ виявлятимуть та припинять тіньовий обіг коштів, документуватимуть злочинні схеми, що сприяють незаконному отриманню бюджетних коштів та нелегальному обігу товарів в особливо великих розмірах, викриватимуть канали протиправного ввезення та вивезення валюти, стануть на заваді правопорушенням у сфері земельних відносин» [13].

По-четверте, *збереженою залишилась уся «стара» вертикальна структура Служби* під центральним апаратом Міністерства – більше того, 22.07.2010 р. «заступник міністра взагалі зазначив, що *Департамент фінансової та економічної безпеки утворено тільки у центральному апараті МВС* за рахунок змін у штатах міліцейського відомства» [13] – тоді в чому вбачається потреба створювати Департамент, який фактично буде обслуговувати сам себе та роботою яких підрозділів він буде керувати? Наприклад, минулою Постановою Кабінету Міністрів України від 16.11.2002 р. № 1759 щодо Державної служби боротьби з економічною злочинністю

принаймні *упорядковувалась уся вертикальна структура Служби* (включаючи зміну так званих «бюро» на рівні ГУМВС та «служб» у районах, містах, фінорганях та підрозділах спецміліції); а ще до того, Постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2001 р. № 69 взагалі припускали можливість у «складі Державної служби боротьби з економічною злочинністю утворюватися спеціальні підрозділи, у тому числі *міжрайонні*, для боротьби з найбільш небезпечними злочинами у пріоритетних напрямках діяльності» та вводилось нове завдання-функція – «виявлення та припинення фактів порушення прав інтелектуальної власності».

При цьому, саме ця теза «міжрайонності» й була висунута в якості правового обґрунтування створення нового Департаменту [13]. Але слід нагадати, що *практика створення міжрайонних відділів або підрозділів ще в 1997 році була засуджена Міністерством як така, що дублює діяльність апаратів* [1, с.66].

По-п'яте, не слід забувати, що *перелік завдань Державної служби боротьби з економічною злочинністю вичерпно подано в п.3 Положення* про Державну службу боротьби з економічною злочинністю за Постановою Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної служби боротьби з економічною злочинністю» від 05.07.1993 р., № 510, але там відсутні за формальними ознаками такі, та саме в такій редакції, що вже згадувалися: «працівники ДФЕБ виявлятимуть та припинять тіньовий обіг коштів, документуватимуть злочинні схеми, що сприяють незаконному отриманню бюджетних коштів та нелегальному обігу товарів в особливо великих розмірах, викриватимуть канали протиправного ввезення та вивезення валюти, стануть на заваді правопорушенням у сфері земельних відносин» [13] – тобто, принаймні зі створенням нового Департаменту треба було потурбуватися й зміною зазначеного Положення про про Державну службу боротьби з економічною злочинністю.

Крім того, станом на сьогодні незрозумілою є й *проголошена ліквідація Управління*

моніторингу дотримання прав людини, інформація по якій носить занадто вже суперечливий характер. При цьому саме продовження існування Управління моніторингу дотримання прав людини, всупереч твердженням Міністерства, можна підставити під сумнів, оскільки його працівники, як відомо, звільнені за скороченням штатів.

Поки ще незрозумілою є й доля *Управління спеціальних операцій (УСО)*, що також зникло із структури Центрального апарату МВС України.

Окремо треба розглянути недавні заходи з реорганізації колишнього *Департаменту освіти та науки МВС* [14] «в управління професійної підготовки освіти та науки Департаменту кадрового забезпечення (ДКЗ)» [15]. Треба зазначити, що при наявності певної раціональності у цьому заході, оскільки одним із завдань ДКЗ все рівно є «забезпечення загального керівництва та державного контролю за діяльністю відомчих навчальних закладів і науково-дослідних установ системи МВС», *новостворене Управління професійної підготовки освіти та науки мимоволі має перебрати на себе усі основні завдання колишнього ДОН*, заради чого власне Департамент і створювався у 2007 році. А це чималий обсяг роботи, жодна із складових якої не може бути втрачена [14]: участь у здійсненні державної політики в галузі вищої освіти, науки, професійної підготовки кадрів, а також ліцензуванні та акредитації вищих навчальних закладів; розвиток та організація ефективної системи освіти МВС України, удосконалення діяльності ВНЗ, організація навчального процесу та контроль за його належним методичним забезпеченням, здійснення інформаційно-аналітичної та методичної роботи, поточного та перспективного планування, а також сприяння впровадженню в діяльність ВНЗ новітніх методів навчання та сучасних форм організації праці; забезпечення ефективного виконання завдань щодо підготовки фахівців для органів внутрішніх справ та наукового забезпечення їх діяльності, розроблення заходів, спрямо-

ваних на вдосконалення цієї роботи; проведення роботи щодо забезпечення якісної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів внутрішніх справ; упровадження в діяльність ВНЗ та науково-дослідних установ вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів, рішень МВС, Міністерства освіти і науки України щодо вдосконалення організації навчального процесу, поліпшення ефективності підготовки слухачів та курсантів, післядипломної освіти працівників органів внутрішніх справ, визначення механізмів їх реалізації, контроль за станом їх виконання; здійснення функцій з контролю за дотриманням вищими навчальними закладами вимог законодавства України щодо якості вищої освіти; визначення переліку спеціальностей та спеціалізацій, форм і термінів підготовки фахівців, освітньо-кваліфікаційних рівнів, за якими здійснюється навчання; організація та забезпечення діяльності Наукової ради МВС України; організація підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів в ад'юнктурах та докторантурах вищих навчальних закладах МВС України; координація та контроль діяльності ВНЗ та НДУ; забезпечення та координація проведення актуальних наукових досліджень (прикладних, теоретичних) з проблем діяльності органів внутрішніх справ у ВНЗ та НДУ.

Особливу увагу треба звернути на організацію наукової складової діяльності не тільки ВНЗ, але й НДУ, яка й так потребувала додаткових ресурсів. Вважаємо, що *ДКЗ у нинішньому вигляді буде неспроможним підняти цей напрямок* – відомчу науку повинен очолювати тільки визнаний науковець, що особисто створив розгалужену наукову школу в правоохоронній галузі.

Слід також вказати (оскільки така практика вже заведена) на характерну *відсутність на сайті МВС України станом на сьогодні будь-якої інформації про завдання та діяльність ряду підрозділів Центрального апарату МВС України*: Департаменту фінансової та економічної безпеки, Департаменту опе-

ративної служби, Департаменту оперативнотехнічних заходів, Кінологічної служби (на правах управління), Департаменту ресурсного забезпечення, Департаменту зв'язку, Управління взаємодії з Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, іншими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, Господарського управління, Управління капітального будівництва та інвестицій, Служби пожежної безпеки (на правах відділу) та Відділу спеціального зв'язку – виходячи з підтримки новим керівництвом Міністерства курсу на побудову належного іміджу органів внутрішніх справ України та відсутність вільного доступу у широкого загалу населення та «низових» практичних працівників до відкритих відомчих наказів щодо діяльності органів, підрозділів та служб МВС України [16], все це викликає тільки додаткові запитання у громадськості та сумніви у прозорості їх існування та функціонування.

Разом із тим, достатньо показовим є сьогоднішнє позиціонування Міністерством внутрішніх справ України власних дій з забезпечення діяльності ОВС України. Так, наприклад, 22.07.2010 р. на нараді з керівництвом підрозділів міліції громадської безпеки МВС України [17] доповідалось, що «розпочато реформування системи МВС. Зокрема, у межах його першого етапу проведено суттєві структурні зміни, результатом яких стала суттєва³ оптимізація штатної чисельності центрального апарату й зміцнення кадрового потенціалу відомства... Останнім часом впроваджено нову систему оцінки результатів діяльності міліції, основними орієнтирами якої є захист громадян, суспільства і держави від злочинних посягань..., наказами МВС від 25.05.2010 та від 29.06.2010 затверджено Інструкцію з оцінки діяльності органів внутрішніх справ за новими критеріями». Крім того, повідомлялося, що «у черв-

ні цього року міністр підписав *План організаційних і практичних заходів, спрямованих на підвищення престижу підрозділів МОП «Беркут»*. На його виконання цього року вже проведено закупівлю сучасного патрульного автотранспорту та форменого одягу. Вирішується питання і щодо підвищення грошового забезпечення працівників міліції..., необхідно визначитись щодо *перепрофілювання наявних приймальників-розподільників* в ізолятори тимчасового тримання або спецприймальники для адмінарештованих, а вивільнені посади використати виключно в підрозділах конвойної служби міліції».

Достатньо показовою є й динаміка складу організаційної структури системи ОВС України. Так, Ю.Ф. Кравченко у 1998 році зазначав, що чисельність органів міліції складає 66,8 % від загальної кількості атестованого складу, підрозділів ДПО – 12,8 %, ВВ – 8,6 %, навчальні заклади та науководослідні установи – 1,7 %, а також, що: «в структурі міліції питома вага підрозділів кримінальної міліції та міліції по боротьбі з організованою злочинністю складає 20,9 %, слідства і дізнання – 7,0 %, міліції громадської безпеки – 37,3 %, Державної служби охорони – 18,2 %, чергових частин міськрайлінорганів – 3,7 %» [1, с.58, 60]. Е.В. Кулага у 2005 році – що «система органів внутрішніх справ включає: служби міліції, які становлять 64,9 % загальної чисельності атестованого складу, персонал установ виконання покарань – 7,8, внутрішні війська – 11,5, навчальні заклади та науково-дослідні установи – 1,6. У структурі міліції питома вага підрозділів кримінальної міліції та міліції по боротьбі з організованою злочинністю становить 20,6, слідства – 5,6, міліції громадської безпеки – 39,1, Державної служби охорони – 19,3, чергових частин міськрайлінорганів – 4» [18, с.123].

Можна зазначити, що з метою удосконалення організаційно-штатної структури центрального апарату МВС України науковцями постійно висувались числені пропозиції.

Наприклад, В.О. Негодченко вважає, що

³ Хоча щодо суттєвих змін та суттєвої оптимізації є ще багато інших зауважень.

центрального апарату МВС України «щодо блоку кримінальної міліції (поліції) має включати: Департамент карного розшуку; Департамент Державної служби боротьби з економічною злочинністю; Департамент боротьби з незаконним обігом наркотиків; Департамент кримінальної міліції (поліції) у справах неповнолітніх; Департамент оперативної служби, Департамент оперативно-технічних заходів, службу кримінального пошуку.

Міліція громадської безпеки повинна включати: Департамент охорони громадського порядку і профілактики; Департамент дорожньої міліції (поліції) та Департамент муніципальної (місцевої) міліції (поліції).

Блок досудового слідства та експертних досліджень має включати: Департамент досудового слідства, Відділ дізнання та Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр.

У структурі блоку кадрової, освітньої та наукової роботи необхідно передбачити: Департамент роботи з персоналом, Департамент освіти і науки та Департамент міжнародного співробітництва» [19].

3. Територіальні у областях і транспортні підрозділи ОВС України.

Як відомо, *структурні підрозділи ОВС України підрозділяються на галузеві* (за основними функціями, які вони виконують), *функціональні* (за функціями забезпечувально-ресурсними), *штабні* або загального керівництва (за управлінсько-організаційними функціями). Зокрема, В.М. Плішкін з цього приводу зазначає, що «запропонований Інструкцією поділ суперечить існуючій практиці викладення наказів МВС України, більша частина яких, використовуючи термін «керівники галузевих служб», має на увазі саме керівників підрозділів, які виконують основні функції системи. У запропонованому поділу не видно чіткого критерію і зміст його, мабуть, підпорядкований якимось прихованим прагматичним міркуванням» [20, с.287].

Галузеві служби і підрозділи МВС України, головних управлінь, управлінь МВС України в Криму, областях, містах Києві та

Севастополі, на транспорті, міських, районних і лінійних органів внутрішніх справ за означеною *Інструкцією з організаційно-штатної роботи в органах внутрішніх справ, навчальних закладах, науково-дослідних установах і внутрішніх військах МВС України* за наказом МВС України від 21.02.1997 р. № 115 [21] поділялись на три категорії, залежно від виконання покладених на них завдань і функцій:

Оперативно-слідчі: штаби; внутрішньої безпеки; карного розшуку; боротьби з економічною злочинністю; боротьби з організованою злочинністю; оперативно-технічні; боротьби з незаконним обігом наркотиків; кримінального пошуку; слідчі; експертно-криміналістичні; оперативно-режимні підрозділи установ виконання покарань; дізнання; Укрбюро Інтерполу; другі спеціальні підрозділи; фельд'єгерські.

Адміністративні: апарат міністра, перші відділи (секретаріати); охорони громадського порядку; дільничних інспекторів міліції; паспортної, реєстраційної та міграційної роботи; Державної пожежної охорони; Державної автомобільної інспекції; по роботі з особовим складом; навчальних закладів та науково-дослідних установ; військово-мобілізаційної роботи; Державної служби охорони; фінансові; зв'язку; технічного захисту інформації; громадських зв'язків; міжнародних зв'язків, виконання покарань (кримінально-режимних підрозділів).

Господарські та забезпечуючі: господарські; тилового, військового та матеріально-технічного забезпечення; інформаційні; військових та спеціальних перевезень; будівельні; медичні; інспекції технічного нагляду та охорони праці; редакційно-видавничі; редакції газет; палаци культури (клуби).

Слід нагадати, що за чинною Концепцією розвитку системи Міністерства внутрішніх справ 1996 р. планувалося «збереження на рівнях апаратів МВС, ГУМВС–УМВС функцій координації, методичного керівництва, інформаційно-аналітичного обслуговування, контролю й інспектування, безпосереднього

планування та організації проведення заходів державного і міжрегіонального рівня, а також організації реагування на надзвичайні ситуації та розкриття тяжких злочинів, що викликали широкий громадський резонанс; делегування частини управлінських функцій від МВС до ГУМВС–УМВС»; «структура ГУМВС–УМВС буде змінюватися з урахуванням нової організаційно-штатної структури центрального апарату МВС. Начальникам ГУМВС–УМВС необхідно надати право коригувати відповідні організаційні структури і перерозподіляти штатну чисельність підпорядкованих їм служб та підрозділів у межах номенклатури посад, визначеної МВС, з урахуванням оперативної обстановки на місцях, а також передавати частину своїх повноважень начальникам міськрайлінівідділів.

Необхідно переглянути статус підрозділів, підпорядкованих безпосередньо МВС, ГУМВС–УМВС, залишивши у їх підпорядкуванні лише ті, що функціонують в інтересах забезпечення системи МВС, ГУМВС–УМВС, а решту скоротити, передавши їхні функції і штатну чисельність до міськрайлінівідділів, як і штатну чисельність працівників, що вивільняться в процесі реформування управлінських апаратів» [22].

Таким чином, з врахуванням положень Концепції, за наказом МВС України «Про затвердження типової структури органів внутрішніх справ України» від 11.10.1997 р. № 688 [6]⁴, «відповідно до структури центрального апарату МВС України, затвердженої Першим віце-прем'єр-міністром України, та з метою виконання вимог Концепції розвитку системи Міністерства внутрішніх справ..., і створення єдиної нормативно-правової бази організаційно-штатної роботи»⁵

⁴ Втратив чинність згідно наказу МВС України від 30.12.2002 р. № 1365.

⁵ При цьому первинні поняття «організаційно-штатної роботи», «організаційно-штатних заходів», «створення», «реорганізації» та «ліквідації» органу внутрішніх справ надані в наказі МВС України від 21.02.1997 р. № 115 [21].

Міністерства внутрішніх справ», затверджувалася структура апаратів головних управлінь, управлінь МВС України в Криму, областях, містах Києві та Севастополі (п.1.1); типова структура апаратів міських управлінь ГУМВС, УМВС (п.1.2); типова структура районних управлінь, міських і районних підрозділів (п.1.3); типова структура апаратів управлінь МВС України на транспорті (п.1.4); типова структура лінійних управлінь (відділів, відділень) на станціях, у портах, в аеропортах (п.1.5).

Відповідно до п.3.1 наказу також пропонувалося розробити проекти штатів апаратів щодо типової структури ГУМВС, УМВС, УМВСТ та структури галузевих служб; привести у відповідність з типовою структурою відповідні штати (п.3.2) та ліквідувати підрозділи, які не передбачені типовою структурою (п.3.3).

Звідси, за типовою структурою (додаток 1) *апарати головних управлінь, управлінь МВС України в Криму, областях, містах Києві та Севастополі* мали складатися з: керівництва; штабу; управління, відділу по боротьбі з організованою злочинністю; кримінальної міліції (управління, відділ карного розшуку; відділ, відділення кримінальної міліції у справах неповнолітніх; управління, відділ, відділення по боротьбі з незаконним обігом наркотиків; управління, відділ Державної служби боротьби з економічною злочинністю; експертно-криміналістичне управління, відділ; відділення, група з контролю та координації діяльності ОВС у портах та аеропортах); міліції громадської безпеки (управління, відділ адміністративної служби міліції; управління, відділ Державної автомобільної інспекції); відділення, група Укрбюро Інтерполу; слідче управління, відділ; відділ, відділення дізнання; управління, відділ по роботі з особовим складом; центр громадських зв'язків (на правах відділу, відділення); управління, відділ, відділення виконання покарань; інспекція виправних робіт (у разі відсутності УВП, ВВП); другий спеціальний відділ, відділення, група; фінансово-

економічне управління, відділ; відділ, служба охорони здоров'я; господарче управління, відділ; відділ, відділення капітального будівництва; перший відділ.

Певну конкретизацію структури деяких управлінь станом на 1998 рік наводить О.М. Бандурка [10, с.72]. Так, наприклад, *Управління карного розшуку* (УКР) містить: Відділ оперативної роботи; Відділ боротьби з груповими та організованими злочинними проявами; Відділ боротьби зі злочинністю проти особи та розшуку злочинців і осіб, які зникли без вісти; Відділ боротьби з майновими злочинами; Відділ боротьби з проституцією, розповсюдженням СНІДу та правопорушеннями, пов'язаними з іноземними громадянами; Відділ по організації боротьби із злочинністю серед неповнолітніх. *Управління державної служби по боротьбі з економічною злочинністю* (УДСБЕЗ) – Відділ зонального контролю, організаційної роботи, аналізу, прогнозування та інформації; Відділ боротьби зі злочинністю в паливно-енергетичному комплексі, інших базових галузях економіки та держбюджетних установах; Відділ боротьби зі злочинністю на споживчому ринку та в аграрному секторі економіки; Відділ боротьби зі злочинністю в процесі приватизації, економічної реформи та оподаткування та інші.

З цього приводу О.М. Бандурка зазначає, що «внутрішню структуру *Головних управлінь МВС* України в м. Києві й Київській області, в Автономній Республіці Крим, управлінь МВС в інших областях і містах побудовано згідно з лінійно-галузевим і функціональним принципами, вона в основному відповідає структурі апарату МВС України. При визначенні структури УМВС враховуються особливості області, міста, число адміністративних районів, кількість населення і його демографічний склад, криміногенна обстановка, кількість органів внутрішніх справ і установ та інші фактори» [10, с.71].

Ю.Ф. Кравченко вважав, що запроваджені

заходи з упорядкування⁶ організаційної структури дозволили переглянути «статус підрозділів, підпорядкованих безпосередньо МВС, ГУМВС-УМВС. Затверджено перелік підрозділів, що діють при ГУМВС, УМВС, залишені тільки ті, що функціонують для забезпечення системи МВС. Решта підрозділів, що дублюють діяльність апаратів управлінь МВС, ГУМВС, УМВС (міжрайонні відділи, відділення ДСБЕЗ, слідчі, по боротьбі з незаконним обігом наркотиків та інші міжрайонного характеру, підрозділи забезпечення продовольчими пайками, центри технічного захисту інформації міськрайлінорганів та інші)... передана на укріплення міськрайлінорганів» [1, с.66–67].

Разом із тим, деякі з цих змін були викликані цілком природними причинами, але мали неочікувані наслідки – наприклад, функція «забезпечення продовольчими пайками» працівників системи МВС України невдовзі взагалі зникла як поняття в їх соціальному забезпеченні.

Так, за тим же *наказом № 688 упорядковувались наступні підрозділи, що діють при ГУМВС, УМВС* [6]: відділи, відділення по боротьбі з організованою злочинністю в містах, районах м. Києва; відділ швидкого реагування «Сокіл»; управління, відділ державної служби охорони; управління, відділ кримінального пошуку; управління, відділ оперативної інформації; оперативно-технічне управління, відділ; оперативно-пошуковий відділ карного розшуку (по боротьбі з кишеньковими крадіжками); оперативно-довідкова служба розшуку безвісті зниклих громадян; вибухотехнічна служба (на правах відділу, відділення); відділ, відділення спеціальної міліції; відділ, відділення ДАІ упровадження та експлуатації АСУ дорожнім рухом; служба організації дорожнього руху (на правах відділу) при УДАІ ГУМВС України в м. Києві; чергова частина ДАІ; відділ, відді-

⁶ Як можна бачити, термін «упорядкування» не вживається у наказі МВС України від 21.02.1997 р. № 115.

лення забезпечення карантинних і ветеринарно-санітарних заходів у боротьбі з епізоотіями; центральний вузол, вузол оперативного зв'язку; відділення, група технічного захисту інформації; відділення, група перекладачів; регіональна спеціалізована медична бригада; медична служба зони відчуження ЧАЕС (для ГУМВС України в Київській області); довідково-інформаційний фонд; обслуговуючий персонал і підрозділ забезпечення; автогосподарство; підрозділи з охорони складів та обслуговування матеріальних засобів недоторканого запасу; інспекція державного нагляду за охороною праці; обліково-розрахункова частина; адресно-довідкове бюро.

З цих підрозділів, наприклад, безпосередньо *штабу підпорядковувались*: управління, відділ оперативної інформації; відділення, група перекладачів; довідково-інформаційний фонд; інспекція державного нагляду за охороною праці; відділу, відділенню оперативного зв'язку штабу – центральний вузол, вузол оперативного зв'язку. *УБОЗ* підпорядковувався відділ швидкого реагування «Сокіл»; *управлінню, відділу карного розшуку* – оперативно-довідкова служба розшуку безвісті зниклих громадян; *управлінню, відділу адміністративної служби міліції* – відділення забезпечення карантинних і ветеринарно-санітарних заходів у боротьбі з епізоотіями.

За наказом № 688 серед підрозділів, підпорядкованих ГУМВС, УМВС, нараховувалось аж 5 типів приймальників та ізоляторів: приймальник-розподільник для неповнолітніх; медичний витверезник; ізолятор тимчасового затримання і взятих під варту осіб; приймальник-розподільник для осіб, затриманих за бродяжництво; спеціальний приймальник для осіб, підданих адміністративному арешту. Крім того: відділ, відділення по запобіганню забрудненню навколишнього середовища транспортними засобами (підпорядковані УДАІ, ВДАІ); відділ дорожньої міліції ДАІ; реєстраційно-екзаменаційний відділ, відділення ДАІ; станція діагностики автомобілів (підпорядкована УДАІ, ВДАІ); спеціалізоване монтажньо-експлуа-

таційне управління (дільниця) ДАІ...

За останні роки продовжувалось підвищення статусу деяких обласних управлінь МВС України. Так, наприклад, наказом «Про внесення змін до деяких відомчих нормативно-правових актів у зв'язку з реорганізацією окремих управлінь у головні управління МВС України» від 28.08.2006 р. № 862 була проведена реорганізація Управлінь в Донецькій, Одеській і Харківській областях у Головні управління, та з метою впорядкування відомчих нормативно-правових актів з питань діяльності територіальних органів внутрішніх справ і вносились зміни в наказ МВС України «Про затвердження положень про територіальні і на транспорті органи МВС України» від 02.02.2004 р. № 94.

Іншим наказом МВС України «Про внесення змін до деяких відомчих нормативно-правових актів» від 29.06.2007 р. № 212, «на виконання наказу МВС України від 27.02.2007 № 61 у зв'язку з реорганізацією Управління МВС України у Львівській області в Головне управління та з метою впорядкування відомчих нормативно-правових актів з питань діяльності територіальних органів внутрішніх справ», вносились зміни до наказу МВС України від 02.02.2004 р. № 94 – Управління МВС у Львівській області змінювало назву на Головне управління МВС у Львівській області з внесенням змін з цього приводу у відповідні відомчі акти.

Наприклад, наказом МВС України «Про організаційно-штатні зміни в ГУМВС, УМВС» від 17.12.2005 р. № 1012 вводилися зміни у штатах МВС України, в лімітах штатної чисельності МВС України та перелік змін і доповнень до наказу МВС України «Про нормативне забезпечення організаційно-штатної роботи» від 25.02.2004 р. № 190 відносно переліку посад начальницького складу ОВС, військовослужбовців ВВ та відповідних їм граничних спеціальних і військових звань.

Нагадаємо, що 04.06.2007 року наказом МВС України «Про нормативно-правове забезпечення організаційно-штатної роботи»

№ 190 в значній мірі були упорядковані питання щодо як регламентації порядку проведення самої організаційно-штатної роботи в системі МВС України, так і структури ОВС і ВВ МВС України, а також переліку посад начальницького складу цих структурних підрозділів та відповідних їх граничних спеціальних і військових звань [23].

Зокрема, цим наказом затверджувалась Інструкція з організаційно-штатної роботи в системі Міністерства внутрішніх справ (п.1.1); структура органів внутрішніх справ і внутрішніх військ МВС України (п.1.2); Перелік посад начальницького складу органів внутрішніх справ, військовослужбовців внутрішніх військ та відповідних їх граничних спеціальних і військових звань (п.1.3), Перелік змін до нормативно-правових актів МВС України з питань організаційно-штатної роботи (п.1.4).

Слід зазначити, що за часи існування наказ № 190 перетерпів певних змін та доповнень, зокрема, наказами МВС України: від 09.09.2007 р. № 337; від 10.12.2007 р. № 467; від 26.12.2007 р. № 492; від 23.01.2008 р. № 27; від 21.02.2008 р. № 85; від 24.04.2008 р. № 190; від 14.11.2008 р. № 602; від 19.02.2009 р. № 71; від 05.12.2008 р. № 653; від 19.07.2007 р. № 262; від 21.09.2007 р. № 348; від 30.06.2009 р. № 288; від 22.07.2009 р. № 320.

Так, наприклад, наказом МВС України «Про зміну найменування підрозділів кримінальної міліції у справах неповнолітніх» від 09.09.2007 р. № 337, на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2007 року № 1015 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 8 липня 1995 р. № 502», *змінювалися найменування Департаменту, відділів, відділень, груп кримінальної міліції у справах неповнолітніх МВС, ГУМВС, УМВС, міських, районних управлінь, міськрайлінорганів відповідно на Департамент, відділи, відділення, групи кримінальної міліції у справах дітей цих органів»* (п.1.1); *назва приймальників-розподільників для неповнолітніх, підпорядкова-*

них ГУМВС, УМВС, міським управлінням і міськрайліорганам змінювалась на «приймальники-розподільники для дітей» (п.1.2). Разом із тим, п.2 наказу було *підвищено статус секторів кримінальної міліції у справах неповнолітніх* ГУМВС, УМВС, УМВСТ, міських, лінійних управлінь, міськрайлінорганів до «відділень, груп кримінальної міліції у справах дітей цих органів».

Ще одним наказом «Про внесення змін до наказу МВС України від 04.06.2007 № 190» від 10.12.2007 р. № 467 затверджувався Перелік відповідних змін щодо надання можливості внесення пропозицій про внесення змін у штати підрозділів двічі на рік і вводились штатні зміни в «адміністративні підрозділи (департаменти громадської безпеки, Державтоінспекції, у справах громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб (крім Головного обчислювального центру), роботи з персоналом, правовий, зв'язків з громадськістю, підрозділи НЦБ Інтерполу, міжнародних зв'язків, режимно-секретні), крім підрозділів тилового, фінансового та іншого забезпечення, що діють в їх складі» тощо.

Треба в цілому зазначити, що наказ МВС України «Про нормативно-правове забезпечення організаційно-штатної роботи» від 04.06.2007 р. № 190 [23] вніс певну упорядкованість щодо структури апаратів головних управлінь, управлінь МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, місті Києві та Севастополі, на транспорті.

Разом із тим, поява наприкінці 2009 року нового наказу МВС України (з обмежуючим грифом для службового користування)⁷, «з метою підвищення ефективності вирішення організаційно-штатних питань при здійсненні заходів з реформування системи МВС, удосконалення нормативного забезпечення організаційно-штатної роботи в органах і підрозділах внутрішніх справ», внесла певні корективи. При цьому, на відміну від такого,

⁷ З цієї причини ми не наводимо його вихідних даних, а аналіз деяких положень проводимо строго тільки в межах даних відкритого наказу [23].

що тепер вже втратив чинність, наказу [23], в ньому вже не йдеться про зв'язок з новою структурою центрального апарату МВС України, і це дещо полегшує проведення дослідження.

Відповідно, розглянемо деякі зміни.

Щодо структури Управління по боротьбі з організованою злочинністю, яка раніше визначалась окремим наказом МВС України, то для відділів (відділень) по боротьбі з організованою злочинністю в містах, районах міста Києва, портах, міжрайонні відділи, відділення по боротьбі з організованою злочинністю, *вважаємо некоректною практику постійного уточнення переліку таких міст Постановою Кабінету Міністрів України за погодженням з Комітетом Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією.*

У кримінальній міліції в Управлінні (відділі) боротьби з незаконним обігом наркотиків (4.3) була скорочена назва відділу моніторингу (зникло «прогнозування»), уточнена назва відділу попередження та викриття правопорушень на об'єктах легального обігу наркотичних засобів (зникло в переліку назви відділу «психотропних речовин і прекурсорів»), скорочена назва відділу упроваджень та оперативних розробок наркоугруповань до «оперативних розробок».

Відділ кримінальної міліції у справах неповнолітніх отримав уточнюючу назву «у справах дітей» (4.5).

Управління оперативної служби (4.6), як і Управління (відділ) оперативно-технічних заходів (4.7), які раніше позначалося для територіальних ГУМВС, УМВС, отримали загальну розшифровку змісту без будь-яких обмежень.

Міліція громадської безпеки отримала дещо спрощену структуру (раніше входив відділ, сектор громадської безпеки – для УМВСТ), зокрема: Управління (відділ) громадської безпеки (6.1); Управління (відділ) Державної автомобільної інспекції (6.2); відділ, сектор роботи з персоналом отримав нову назву «відділ (сектор) кадрового забезпе-

чення», а бухгалтерія – відділ (сектор) фінансового забезпечення. Відділ ветеринарної міліції з проведення карантинних, ветеринарних заходів раніше було обмеження «для територіальних ГУМВС, УМВС».

Структури Управління (відділ) громадської безпеки (6.1) та Управління (відділ) Державної автомобільної інспекції (6.3) також раніше позначилися позначкою «для територіальних ГУМВС, УМВС».

В слідчому управлінні, слідчому відділу (7) з'явився відділ (відділення) розслідування загально кримінальних злочинів. Назва відділу розслідування злочинів, учинених неповнолітніми, змінилася з раніше вказаним, на «учинених дітьми». Розширена назва «відділу, відділення розслідування злочинів, скоєних проти життя та здоров'я особи» до «відділ, відділення розслідування злочинів, скоєних проти життя, здоров'я, статевої свободи та статевої недоторканості особи».

Слідча частина (на правах відділення) трансформувалась у відділ, відділення слідчих-криміналістів. Назва відділу (відділення) розслідування особливо важливих справ та злочинів, учинених організованими групами, скоротилася до «...розслідування особливо важливих справ».

Відділ, сектор організації дізнання (8) скоротив назву до «відділ (сектор) дізнання».

Правовий відділ, сектор отримав нову назву «відділ (сектор) юридичного забезпечення» (10).

Управління, відділ роботи з персоналом – назву «відділ, (сектор) зв'язків з громадськістю» (11):

«Відділ, сектор виховної та соціальної роботи» – «відділ (сектор) соціально-гуманітарної роботи»

Крім того, в структурах УМВСУ зникли Відділи, сектори криптографічної обробки інформації (13); Управління, відділ фінансових ресурсів та бухгалтерського обліку отримало назву «Управління (відділ) фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку» (15); Управління, відділ, сектор тилового забезпечення – назву «Управління (відділ,

сектор) ресурсного забезпечення» (16); з колишнього Управління, відділ, сектор тилового забезпечення виділено відділ (сектор) капітального будівництва (17); у відділі (секторі) зв'язку (19) зникли сектор експлуатації засобів радіозв'язку та сектор телефонно-телеграфного зв'язку; в Управлінні (відділі) інформаційних технологій (20) довідково-інформаційний фонд перетворено у «довідково-інформаційний сектор».

Аналіз свідчить, що за останні 2 роки структурні зміни в територіальних підрозділах МВС України у областях торкнулись здебільшого тільки уточнення назв тих чи інших підрозділів. При цьому, деякі з них є цілком обгрунтованими. Так, можна погодитись з доцільністю перенесення уваги відділів кримінальної міліції на тенденцію вчинення суспільно небезпечних діянь підлітками більш молодшого віку (10-13 років), з чого й відбулась цілком логічна зміна назви відповідних відділів щодо більш ширшої вікової категорії «діти», ніж просто «неповнолітні» (14-18 років). Також доцільним є скорочення назв раніше переліченого цілого ряду відділів.

Разом із тим, не можна погодитись з явним обмеженням функцій кримінальної міліції в Управлінні (відділі) боротьби з незаконним обігом наркотиків, оскільки стосовно до завдань відділу прогнозування – це науково обгрунтоване судження про можливий стан незаконного обігу наркотиків у майбутньому, на відміну від моніторингу, під яким розуміється просте регулярне відстеження та спостереження незаконного обігу наркотиків сьогодні.

Вважаємо також, що зміна назви відділу, сектора роботи з персоналом міліції громадської безпеки на «відділ (сектор) кадрового забезпечення», а бухгалтерії – відділу (сектор) фінансового забезпечення, є простою зміною вивіски. Те саме можна сказати й щодо розширення назви «відділу, відділення розслідування злочинів, скоєних проти життя та здоров'я особи» до «відділ, відділення розслідування злочинів, скоєних проти жит-

тя, здоров'я, статевої свободи та статевої недоторканості особи». Так, статевая свобода та статевая недоторканість особи відноситься до групи злочинів проти сім'ї та моралі, куди входять також питання сутенерства, викрадення малолітніх тощо. Група злочинів проти життя, честі та здоров'я – питання переважно вбивств, образ, наклепів й т.д. Але є ще досі явно неохоплена група злочинів проти сім'ї та громадянського стану.

4. Міськрайлінооргани внутрішніх справ України.

Перш за все, як і раніше, нагадаємо положення Концепції розвитку системи Міністерства внутрішніх справ 1996 року [22]: «особливу увагу буде приділено вдосконаленню діяльності міськрайліноорганів внутрішніх справ. Їх організаційно-структурна побудова, нормативно-правове, методичне організаційне і матеріальне забезпечення слід привести у відповідність із сучасними потребами. З цією метою розробляються і експериментально випробовуються різні моделі їх структурно-штатної побудови і організації діяльності з урахуванням конкретної оперативної обстановки, реальних навантажень та умов роботи. Розширюються права їх начальників у призначенні та використанні особового складу, маневруванні силами та засобами, використанні ресурсів у межах, визначених нормативними актами МВС».

Як відомо, «структура міськрайвідділів внутрішніх справ найбільш повно характеризує всю систему ОВС. В ній подані основні ланки структури МВС України, які несуть головне навантаження по виконанню покладених на систему функцій» [24, с.62].

Зазначимо, що за раніше названим наказом МВС України «Про затвердження типової структури органів внутрішніх справ України» від 11.10.1997 р. № 688 [6] також позначалася типова структура апаратів міських управлінь ГУМВС, УМВС, куди, зокрема, входили: керівництво, кримінальна міліція (управління, відділ, відділення карного розшуку, а також відділ, відділення, групи кримінальної міліції у справах неповноліт-

ніх, по боротьбі з незаконним обігом наркотиків, боротьби з економічною злочинністю та експертно-кримінологічний відділ, відділення, група); міліція громадської безпеки (управління, відділ адміністративної служби міліції; відділ, відділення ДАІ); слідче управління, відділ, відділення; відділ, відділення по роботі з особовим складом; центр громадських зв'язків (на правах відділення), група громадських зв'язків; інспекція виправних робіт; друга спеціальна група; фінансова частина; господарче відділення, група; секретаріат.

При цьому, при міському управлінні діяли: управління, відділ кримінального пошуку; відділ, відділення Державної служби охорони; оперативно-пошуковий відділ карного розшуку (по боротьбі з кишеньковими крадіжками); вибухотехнічна група (підпорядкована ЕКВ); обліково-реєстраційне відділення, група (підпорядковані штабу); відділ, відділення ДАІ упродовження та експлуатації АСУ дорожнім рухом; чергова частина ДАІ; вузол оперативного зв'язку (підпорядкований підрозділу оперативного зв'язку штабу); обслуговуючий персонал і підрозділ забезпечення; обліково-розрахункова частина та пдресно-довідкове бюро.

Крім того, міському управлінню підпорядковувались: приймальник-розподільник для неповнолітніх; медичний витверезник; ізолятор тимчасового тримання затриманих і взятих під варту осіб; приймальни-розподільник для осіб, затриманих за бродяжництво; спеціальний приймальник для осіб, підданих адміністративному арешту; відділ, відділення по запобіганню забрудненню навколишнього середовища транспортними засобами (підпорядковані ВДАІ); спеціалізоване монтажно-експлуатаційне управління (дільниця) ДАІ; кіно логічний центр, група; клуб; центр соціальної адаптації раніше засуджених людей; лікарня, поліклініка, амбулаторія; стройові підрозділи (полк, батальйон, рота, взвод ППС міліції, охорони установ судових експертів, конвойної служби міліції, ДПС ДАІ).

ВДСО підпорядковувалися: пункт центра-

лізованої охорони; полк, батальйон, рота, взвод міліції охорони; спеціальний підрозділ міліції охорони «Титан»; спеціальний підрозділ служби інкасації та перевезень; підрозділи воєнізованої та сторожової охорони; автогосподарство.

Типова структура районних управлінь, міських і районних відділів була побудована за тим самим принципом, крім того, що, наприклад, *міліція громадської безпеки була за структурою представлена* відділами, відділеннями охорони громадського порядку; дільничних інспекторів міліції; паспортної, реєстраційної та міграційної роботи; ДАІ. Крім того, замість господарчого відділу була передбачена служба забезпечення.

Так близькі за схожістю структури мали відділи міліції міського (районного) управління (відділу), міську (селищні) відділення міліції та апарати управлінь МВС України на транспорті, лінійні управління (відділи, відділення) на станціях, у портах, в аеропортах.

Слід також зазначити, що вже названий наказ МВС України 2009 року (з обмежувачим грифом для службового користування) також вніс певні зміни до структури міськрайлінорганів. По-перше, це такі зміни, що пов'язані зі зміною терміну «неповнолітні» на «діти» підрозділів кримінальної міліції; правовий сектор отримав назву сектору юридичного забезпечення; відділ (сектор) роботи з персоналом – назву відділу (сектору) кадрового забезпечення; сектор фінансових ресурсів та бухгалтерського обліку – став сектором фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку; з'явився сектор спеціального зв'язку; сектор тилового забезпечення став сектором ресурсного забезпечення.

Щодо змін у примірній структурі районних і лінійних управлінь, то зміни торкнулись вже згаданої назви «неповнолітні» на «діти»; стосовно кількості посад, то як позитив можна відмітити, наприклад, збільшення кількості дільничних з 5 до 7 (за рахунок посад старшого інспектора та інспектора) тощо.

Доцільним є також розгляд деяких пропозицій науковців з реформування міськрайлі-

норганів. Так, Ю.Д. Кунєв ще у 2001 році вважав, що «для ефективного забезпечення задач необхідно вивести коефіцієнт складності району для визначення структури і чисельності міськрайліноргану ОВС» [25, с.127]. Разом із тим, не можна вважати серйозною й авторську пропозицію «анкетування управлінського складу міськрайлінорганів внутрішніх справ щодо питань удосконалення організаційної структури» [25, с.162], оскільки по-перше, це не залежить від рядових співробітників ОВС, по-друге, таку інформацію просто не передадуть «нагору».

М.М. Алексійчук [26, с.177], зокрема, пропонує розатестувати паспортну службу, групу статистики й обліку штабу, зв'язківців та помічників слідчих, Державну службу охорони; «у міськрайорганіях внутрішніх справ чисельністю до 100 працівників скасувати галузевий розподіл»⁸.

Ю.М. Фролов, зокрема, ще у 2001 році зазначав, що заходи з реформування «на рівні міськрайорганів внутрішніх справ це надало можливість виділити експертно-криміналістичні підрозділи із структури і в ряді випадків посилити спеціалізацію, розширити зони обслуговування..., практично припинили свою діяльність медичні витверезники при міськрайорганіях внутрішніх справ»; є пропозиції «відокремлення слідчих апаратів в структурі МВС України від міськрайорганів внутрішніх справ»; «на рівні міськрайорганів внутрішніх справ відмовитися від роздрібнення служб кримінальної міліції на відокремлені служби карного розшуку, служби по боротьбі з незаконним обігом наркотиків та кримінальної міліції у справах неповнолітніх» [24, с.38, 39, 45]. Разом із тим, пропоровані заходи залишилися поза увагою практичних працівників МВС України, і є актуальними знову.

Наприкінці висловимо декілька супутніх зауважень. Як відомо, сучасна система МВС

⁸ На жаль, М.М. Алексійчук видає за власні висновки дисертаційної роботи М.Ю. Фролова [24, с.81–82] без вказівки автора.

України представлена трирівневою ієрархічною структурою:

- центральний апарат Міністерства внутрішніх справ – здійснює управління діяльністю системи МВС України;

- головні управління, управління МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, управління, відділи Міністерства внутрішніх справ України на транспорті – виконують поставлені завдання на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці або на транспорті з урахуванням соціально-економічних, географічних і кримінологічних особливостей обслуговуваних регіонів;

- міськрайліноргани внутрішніх справ – забезпечують безпосередню охорону громадського порядку, боротьбу зі злочинністю, забезпечення громадської безпеки.

Тобто, центральний апарат здійснює керівництво середньою управлінською ланкою (ГУМВС, УМВС, УМВСТ), середня управлінська ланка здійснює керівництво міськрайлінорганами. Таким чином, у самому загальному випадку середня управлінська ланка – ГУМВС, УМВС, УМВСТ – є надлишковою, оскільки виконує дублюючі управлінські та звітні функції.

Тим більше, що кожне з головних управлінь, управлінь територіальних підрозділів МВС України, як ми показали, є типовим за структурою, до того ж, помноженим в межах України у 33 рази. Відразу слід зазначити, що Україна не є такою вже розгалуженою за світовими мірками державою, як, наприклад, та ж Російська Федерація, що до того ж побудована сама за федеральним принципом. До речі, В. Комлев зазначає, що також і в Росії «критике подвергается и идея представления МВД, ГУВД, УВД субъектов Российской Федерации в виде территориальных подразделений Министрства внутренних дел Российской Федерации» [27]. Про «зайві» ланки трьохзанкової системи управління МВС України каже й М.Ю. Фролов [24, с.64].

Тому *ліквідація середньої управлінської ланки*, виходячи з завдання Міністра внутрі-

шніх справ щодо скорочення на 50 відсотків управлінського апарату МВС України, є суттєвим резервом саме не скорочення, а оптимізації організаційно-штатної структури МВС України.

До того ж, теперішній Міністр МВС України доволі обгрунтовано зауважив, що «необходимы оргштатные перемены: нам не нужны раздутые аппараты УВД областей. У нас есть УВД областей, где аппарат под 500–1000 человек!» [28].

Висновки.

1. Потребує вирішення питання правомірності вказівки на існування в структурі МВС України підрозділів місцевої міліції за Законом України «Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України» від 10.01.2002 р. № 2925-III.

2. Структура МВС України фактично склалася на початку 90-х років. Наступні її зміни здебільшого були викликані кон'юнктурними причинами та тільки в окремих випадках – дійсно потребою боротьби з новими видами злочинів.

3. Рівно, як структурна раціональність центрального апарату МВС України є умовою його результативної діяльності, так і результативна діяльність центрального апарату МВС України впливає на його структурну раціональність.

4. Останні реорганізаційні зміни в структурі Центрального апарату МВС України (переважно з найменування підрозділів) неможливо віднести до реформаторських, а тільки до реструктуризації, оскільки вони не змінюють ні саму структуру, ні відносини, що склалися в системі органів внутрішніх справ.

4. Ліквідація Управління моніторингу дотримання прав людини є спірним моментом; функції боротьби з кіберзлочинністю повинні за логікою бути передані Департаменту інформаційних технологій як найбільш технічно оснащеному, та в якому працюють працівники потрібного профілю, освіти та кваліфікації; Департамент кадрового забезпечення у нинішньому вигляді буде неспро-

можним підняти напрямок з організації наукової діяльності в системі МВС України.

5. Структурні зміни в територіальних підрозділах МВС України у областях торкнулись здебільшого тільки уточнення назв тих чи інших підрозділів.

6. Вважаємо суттєвим резервом оптимізацію організаційно-штатної структури МВС України за рахунок середньої управлінської ланки – ГУМВС, УМВС, УМВСТ як надлишкової, що переважно виконує дублюючі управлінські та звітні функції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кравченко Ю. Ф. Актуальні проблеми реформування органів внутрішніх справ України (організаційно-правові питання): дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Юрій Федорович Кравченко ; Ун-т внутр. справ. – Х., 1998. – 192 с.

2. Комісаров О. Г. Процес цілепокладання в організації діяльності органів внутрішніх справ України на сучасному етапі розвитку: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Комісаров Олександр Геннадійович ; Акад. держ. подат. служби України. – Ірпінь, 2003. – 237 с.

3. Зозуля І. В. Структурна раціональність і організаційна функціональність центрального апарату МВС України в нормотворчій діяльності Міністерства як першооснова реформування системи МВС України / І. В. Зозуля // Форум права. – 2006. – № 3. – С. 37–55 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2006-3/06dzivsmu.pdf>.

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України» : від 04.10.2006 р., № 1383 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 40. – Ст. 2687.

5. Закон України «Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України» : від 10.01.2002 р., № 2925-III // ВВР України. – 2002. – № 16. – Ст.115.

6. Наказ МВС України «Про затвердження

типової структури органів внутрішніх справ України» від 11.10.1997 р., № 688.

7. Структура МВС України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/45675>.

8. Зозуля І. В. Теорія і практика реформування системи МВС України : монографія / І. В. Зозуля. – Х. : Харків юридичний, 2008. – 480 с.

9. Бандурка О. М. Основи управління в органах внутрішніх справ України: теорія, досвід, шляхи удосконалення / О. М. Бандурка. – Х. : Основа, 1996. – 398 с.

10. Бандурка О. М. Управління в органах внутрішніх справ України : підручник / О. М. Бандурка. – Х. : Ун-т внутр. справ, 1998. – 480 с.

11. Кравченко Ю. Ф. Міліція України / Ю. Ф. Кравченко. – К. : Генеза, 1999. – 432 с.

12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Державну службу боротьби з економічною злочинністю» : від 07.04.2010 р., № 291 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 25. – Ст. 981.

13. Новостворений Департамент фінансової та економічної безпеки МВС викриватиме обладнання, які спричиняють значні збитки економіці держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/img/common/uk/publish/article/37854>. – 22.07.2010.

14. Департамент освіти та науки МВС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://212.1.76.10/mvs/control/main/uk/publish/article/342706>.

15. У міліцейських вузах нарешті вчитимуть... міліцейської справи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/381508>. – 28.07.2010.

16. Зозуля І. В. Скорочення доступу до нормативно-правових документів МВС України як причина погіршення захисту прав людини і громадянина в державі / Зозуля Ігор Вікторович // Юридична осінь 2009 року : тези доповідей та наук. повідомлень міжнародної наук.-практ. конф. молодих учених та здобу-

вачів (13 листоп. 2009 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2009. – С. 64–68.

17. Василь Фаринник: «В МВС впроваджено нову систему оцінки результатів діяльності міліції, основними орієнтирами якої є захист громадян, суспільства і держави від злочинних посягань» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/control/uk/publish/article/378867>. – 22.07.2010.

18. Кулага Е. В. Конституційні засади розвитку системи органів внутрішніх справ України: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.02 / Кулага Еліна Вікторівна ; Нац. акад. внутр. справ України. – К., 2005. – 198 с.

19. Негодченко В. О. Діяльність органів внутрішніх справ щодо попередження злочинів у сучасних умовах: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.08 / Негодченко Вадим Олександрович ; Нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2003. – 219 с.

20. Теорія управління органами внутрішніх справ : підручник / В. М. Плішкін ; за ред. Ю. Ф. Кравченка. – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 1999. – 702 с.

21. Наказ МВС України «Про затвердження Інструкції з організаційно-штатної роботи в органах внутрішніх справ, навчальних закладах, науково-дослідних установах і внутрішніх військах МВС України» : від 21.02.1997 р., № 115.

22. Постанова Кабінету Міністрів України Про Концепцію розвитку системи Міністерства внутрішніх справ» : від 24.04.1996 р., № 456.

23. Наказ МВС України «Про нормативно-правове забезпечення організаційно-штатної роботи» : від 04.06.2007 р., № 190. – К. : МВС України, 2007. – 262 с.

24. Фролов М. Ю. Міськрайоргани внутрішніх справ в умовах правової реформи: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Фролов Михайло Юрійович ; Нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2001. – 234 с.

25. Кунев Ю. Д. Принципи побудови та вдосконалення організаційної структури орга-

нів внутрішніх справ України: загальнотеоретичні аспекти державного управління: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Кунєв Юрій Дем'янович ; Запорізьк. юрид. ін-т. – Запоріжжя, 2001. – 227 с.

26. Алексійчук М. М. Удосконалення структури міськрайоргану внутрішніх справ / Алексійчук Микола Миколайович // Наук.

вісник Київськ. нац. ун-ту внутр. справ. – 2009. – № 1 (62). – С. 171–178.

27. Комлев В. МВД, ГУВД, УВД субъектов Российской Федерации / Виталий Комлев // Професионал. – 2003. – № 1. – С. 2–7.

28. Кичигин С. Анатолий Могилев: «Перепроверим все» / Сергей Кичигин // 2000. – 19.08.2010.

Зозуля І. В. Реформування системи МВС України: організаційно-правові аспекти реструктуризації його центрального апарату, територіальних у областях і транспортних підрозділів та міськрайлінорганів / І. В. Зозуля // Форум права. – 2010. – № 3. – С. 112–132 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-3/10zivpin.pdf>

Виконано аналіз організаційно-правових аспектів реформування системи МВС України щодо реструктуризації центрального апарату, територіальних у областях і транспортних підрозділів та міськрайлінорганів. Надана оцінка позитиву реструктуризації системи МВС України в рамках її реформування.

Зозуля І.В. Реформирование системы МВД Украины: организационно-правовые аспекты реструктуризации его центрального аппарата, территориальных в областях и транспортных подразделений и горрайлинорганов

Выполнен анализ организационно-правовых аспектов реформирования системы МВД Украины в отношении реструктуризации центрального аппарата, территориальных в областях и транспортных подразделений и горрайлинорганов. Представлена оценка позитива реструктуризации системы МВД Украины в рамках ее реформирования.

Zozulja I.V. Reforming of System of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine: Organizational-Legal Aspects of Re-Structuring of Its Central Office, Territorial in Areas and Transport Divisions and City, Regional and Linear Bodies

The analysis of organizational-legal aspects of reforming of system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine concerning re-structuring of central office, territorial in areas and transport divisions and city, regional and linear bodies is made. The estimation of a positive of re-structuring of system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine within the limits of its reforming is presented.